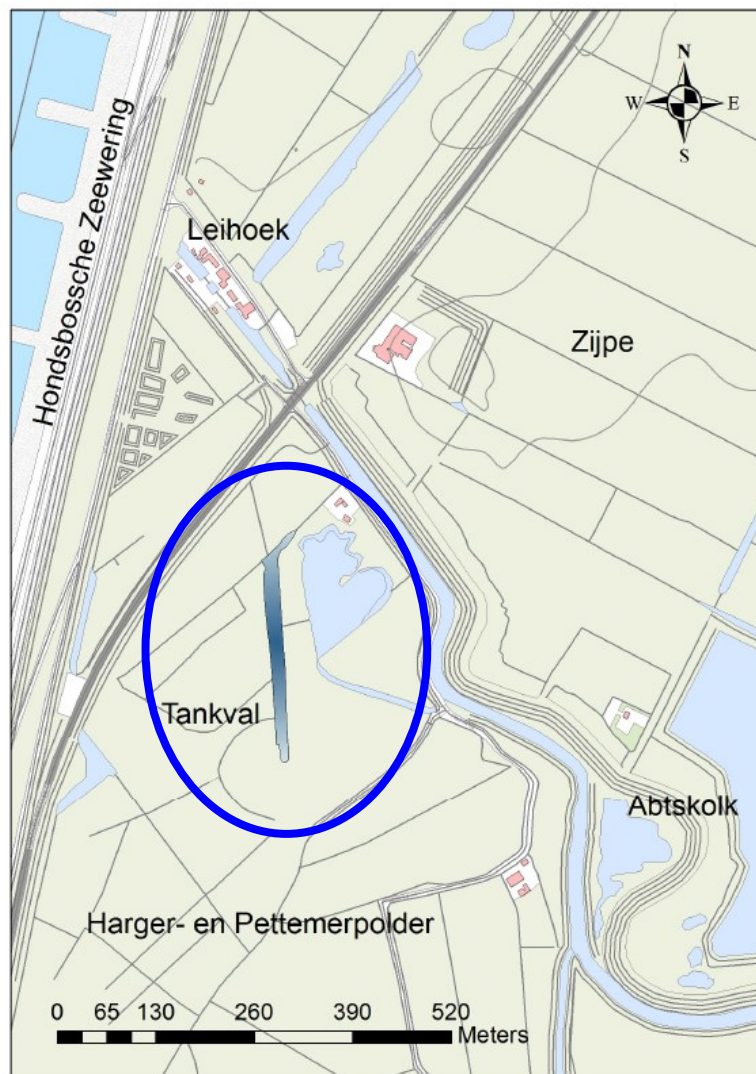

project

Tankval

versie 14 augustus 2017

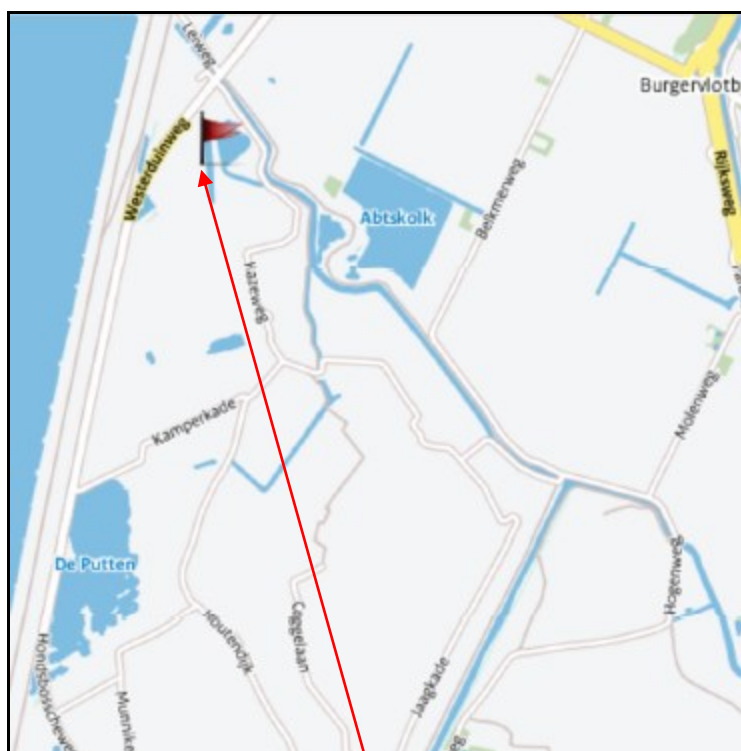
inhoud

hoofdstuk	1	samenvatting	3
		verbeteren watersysteem	3
		vervuiling	3
		samenhang vernatting en sanering	3
		Natura 2000, Natuurbeheerplan 2017, archeologie, cultuurhistorie	5
		verwerving	5
		aanpak	5
		resultaat project <i>Tankval</i>	7
	2	voorwoord	9
		doel van het rapport	11
	3	samenhang met Programma Ruimtelijke Kwaliteit	13
	4	de omgeving	15
		het gebied	15
		Tankval	15
		Tankval - NNN	17
		Tankval - archeologie - cultuurhistorie	19
		Tankval - Natura 2000	19
		Tankval - Natuurbeheerplan 2017	21
		Tankval - Bestemmingsplan Gemeente Bergen	23
		broedvogels in HPP	25
	5	doorsnede Tankval	27
	6	verbeteren watersysteem	29
	7	afdekken asbest	31
		7.1 niets doen	31
		7.2 verwijderen vervuiling	33
		7.3 afdekken taluds met grond	35
		7.4 dempen Tankval tot maaiveld	37
		7.5 dempen Tankval met overhoogte	39
		7.6 partieel dempen	41
	8	vooroverleg Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	43
	9	natuurwetgeving	45
		<i>bijlage</i>	
		literatuurlijst	46

alleen voor intern gebruik

versie 14 augustus 2017

auteur: Marcel Groot

Tankval

1. samenvatting

Het grootste gedeelte van de in de Tweede Wereldoorlog gegraven Tankval is gedempt. In het noordelijk deel van de Harger- en Pettemerpolder is een gedeelte van de cultuurhistorisch waardevolle Tankval nog intact.

Natuurmonumenten wil het watersysteem in en rondom het intacte deel van de Tankval via herinrichting verbeteren, waardoor een blok van 6 hectare diep ontwaterd grasland rondom de Tankval flink vernat wordt. De drooglegging vermindert van circa één meter naar 35 centimeter. Bij een bolle grondwaterspiegel is de drooglegging nog minder. Door deze vernatting 'promoveert' het kruidenrijke grasland zónder hoge natuurwaarden naar hoogwaardig vochtig grasland. Indien het lukt om het watersysteem goed in de vingers te krijgen (door bij voorbeeld greppels op het juiste moment dicht te zetten), dan is het mogelijk dat het vernatte deel gaat voldoen aan de normen voor zilt grasland (met de daarbij behorende nog hogere natuurwaarden).

Daarnaast wil Natuurmonumenten via project *Tankval* de aanwezige vervuiling met asbest oplossen.

verbeteren watersysteem

Uitvoering van het project *Tankval* draagt bij aan het doel van de *Uitvoeringsregeling Water 2017*, het verbeteren van watersystemen in Natura 2000-gebieden. Dat is ook een doel van Natuurmonumenten voor de Tankval.

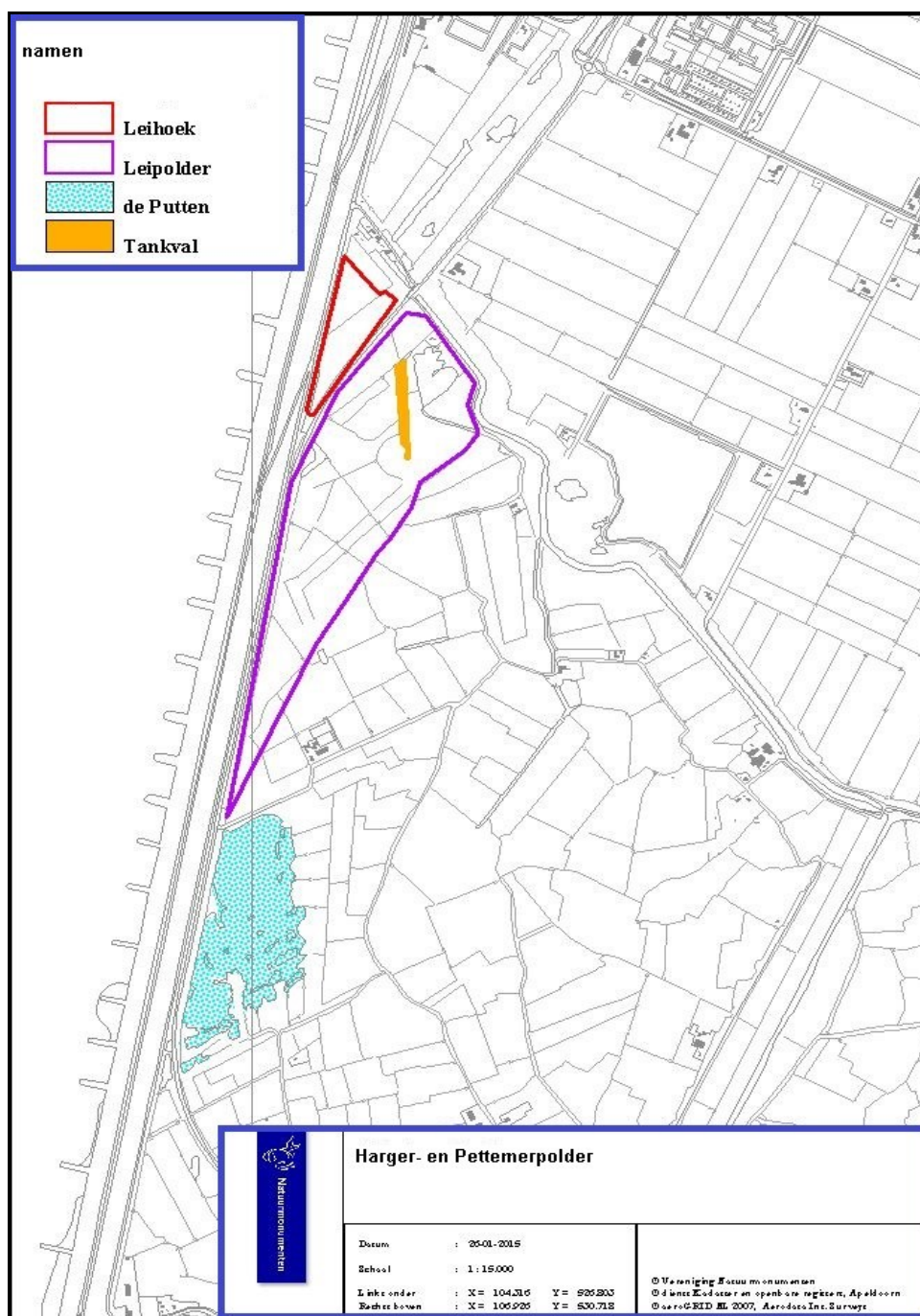
Na aanleg van de gronddam aan de noordzijde van de Tankval is het via enkele eenvoudige aanvullende maatregelen mogelijk om de grondwaterstand op een blok rondom de Tankval (van circa 6 ha) flink te verhogen. Op dit moment is er een sterke uitzijsing van water van dat blok rondom de Tankval (met een hooggelegen maaiveld) naar de sloten met een laag peil. Verhoging van het slootpeil van deze sloten remt de uitzijsing sterk af. Door het verbinden van de heringerichte Tankval met enkele slootjes in de directe omgeving van de Tankval (via plastic pijpen op twee bestaande, te verhogen dammetjes) is het mogelijk om het slootpeil in deze slootjes circa 65 cm te verhogen. Daarmee wordt een behoorlijke oppervlakte flink vernat. Het is daarnaast eenvoudig mogelijk om in deze slootjes een waterpeil met natuurlijk fluctuatie ('s zomers laag, 's winters hoog) te krijgen. Een natuurlijk waterpeil heeft een positieve invloed op de natuurwaarden. Het hogere grondwaterpeil heeft geen negatief effect op de kwel in dat blok. Het te vernatten blok ligt namelijk zo hoog dat er nu geen brakke kwel optreedt. Omdat de percelen van andere eigenaren op grote afstand van de Tankval liggen, zal vernatting van de graslanden rondom de Tankval geen 'natschade' voor de andere eigenaren opleveren.

vervuiling

De Tankval is vervuild met asbest. Sanering is niet wettelijk verplicht, maar wel gewenst. Bij een opdracht van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (normaal gesproken eens in de zes jaar) om de Tankval te baggeren zou de vrijkomende bagger namelijk direct naar een afvalverwerker moeten. Indrogen op het land of in een depot is vanwege de aanwezigheid van asbest niet mogelijk. Opgedroogde, gebroken asbest kan namelijk verwaaien, waardoor er kans is op asbestgerelateerde ziektes bij personen. Het afvoeren van de bagger bij verplichte baggerschouwen zorgt voor onoverkomelijk hoge beheerkosten.

samenhang vernatting en sanering

De maatregelen voor vernatting en sanering kunnen niet los van elkaar gezien worden. De meeste herinrichtingsmaatregelen leveren voor beide aspecten voordelen op.

Omdat vernatting en sanering vooral bij de uitvoering van de herinrichtingsmaatregelen niet los van elkaar gezien kunnen worden, beschouwt de projectleiding van Natuurmonumenten het project *Tankval* als één geheel. Voorbereiding (planvorming, planuitwerking, aanbesteding) en de praktische uitvoering zijn om die reden niet gesplitst. Natuurmonumenten richt het project *Tankval* zo in dat bij de financiële afwikkeling een reële verdeelsleutel mogelijk is.

Natura 2000, Natuurbeheerplan, archeologie, cultuurhistorie

De Tankval is 's winters een rustplaats voor smienten, een doel van Natura 2000. De Tankval moet alleen al om die reden als waterplas behouden blijven. Saneren van de Tankval door totale demping is daarom niet aanvaardbaar.

De Tankval en omgeving zijn volgens de *Archeologische Monumentenkaart* van 'archeologische waarde'. Uitgraven van de asbest in de taluds is daarom niet zonder onderzoek toegestaan.

De Duitse bezetter legde de Tankval in de Tweede Wereldoorlog aan. Daarmee heeft de Tankval een hoge cultuurhistorische waarde. Natuurmonumenten wil die waarde behouden.

De hierboven genoemde doelen zijn via een uitgekiende inrichting haalbaar. Natuurmonumenten zet nu in op zogenaamd 'partieel dempen'. Daarbij wordt de aanwezige asbest verantwoord gesaneerd met realisatie van behoorlijke 'vernatting'.

verwerving

De met project *Tankval* samenhangende aankoop-projecten *Verwerving HHNK-grond* (reeds gerealiseerd) en *Aankoop Hoogendonk* (in behandeling) gaan over de aankoop door Natuurmonumenten van de waterpartij de Tankval en de aankoop van gronden rondom de Tankval. Deze aankopen liggen in het plangebied. Deze aankoop-projecten zijn aparte projecten met een eigen budget.

Het beheer na de oplevering van deze projecten valt ook buiten het project *Tankval*. Dit beheer is gedekt vanuit de SNL-opbrengsten.

De voor het afdekken van de Tankval te gebruiken grond (circa 5.500 m³) komt vrij bij project *Nieuwe Kleiputten*, ook een onderdeel van *Programma Ruimtelijke Kwaliteit*.

aanpak

Natuurmonumenten gaat zomer 2017 forse stappen bij de voorbereidingen van project *Tankval* zetten.

Deze stappen sluiten aan bij eerdere voorbereidingen, bij voorbeeld:

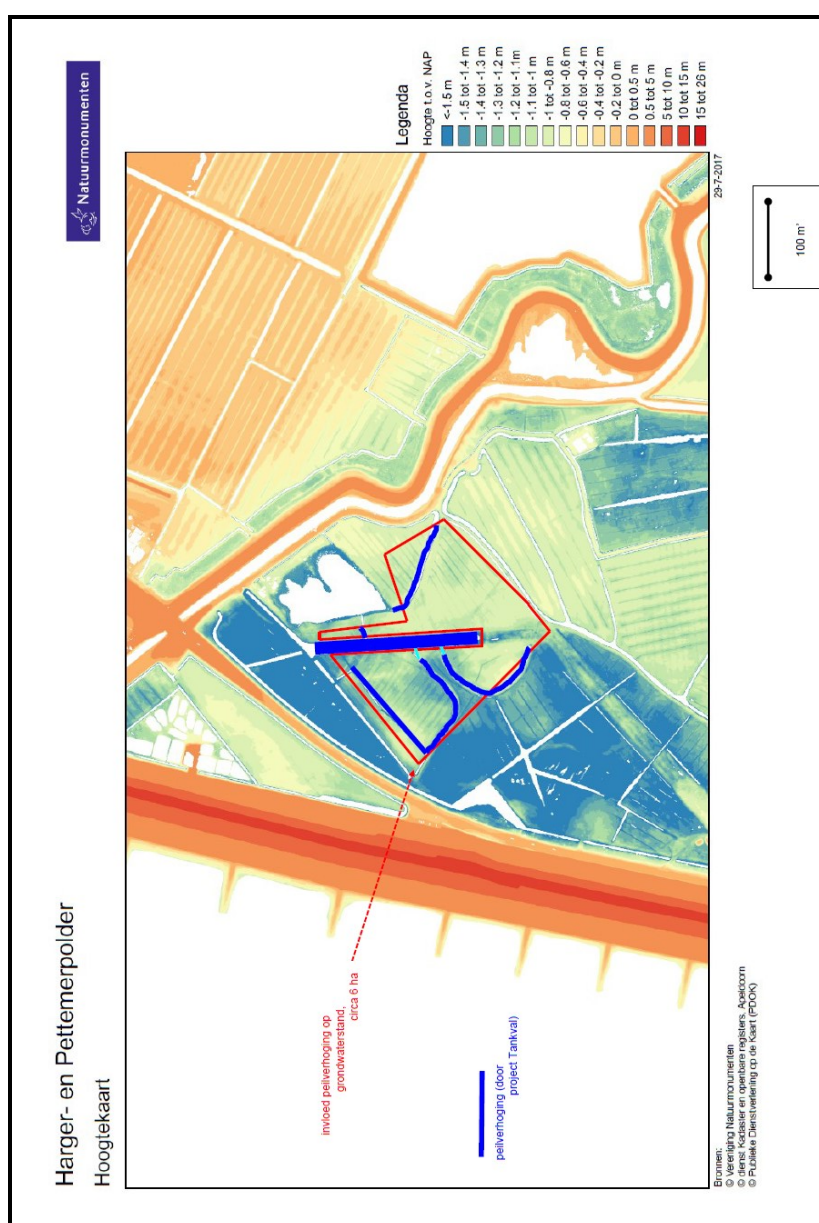
- er is een Natuurtoets uitgevoerd
- er is een bodemonderzoek uitgevoerd
- er is overlegd met betrokken instanties (zoals Provincie, Gemeente en Waterschap)
- NM heeft de HHNK-eigendommen in en rondom de Tankval aangekocht
- de verwerving van de Hoogendonk-eigendommen is in een vergevorderd stadium
- de bemonstering van de vrijkomende grond bij project Nieuwe Kleiputten is gereed
- een onderzoek naar 'bommen- en granaten' is uitgevoerd
- het aanbestedingsdocument voor TenderNed is bijna klaar voor publicatie:
 - openbare aanbesteding met voorselectie via *Design & Construct*

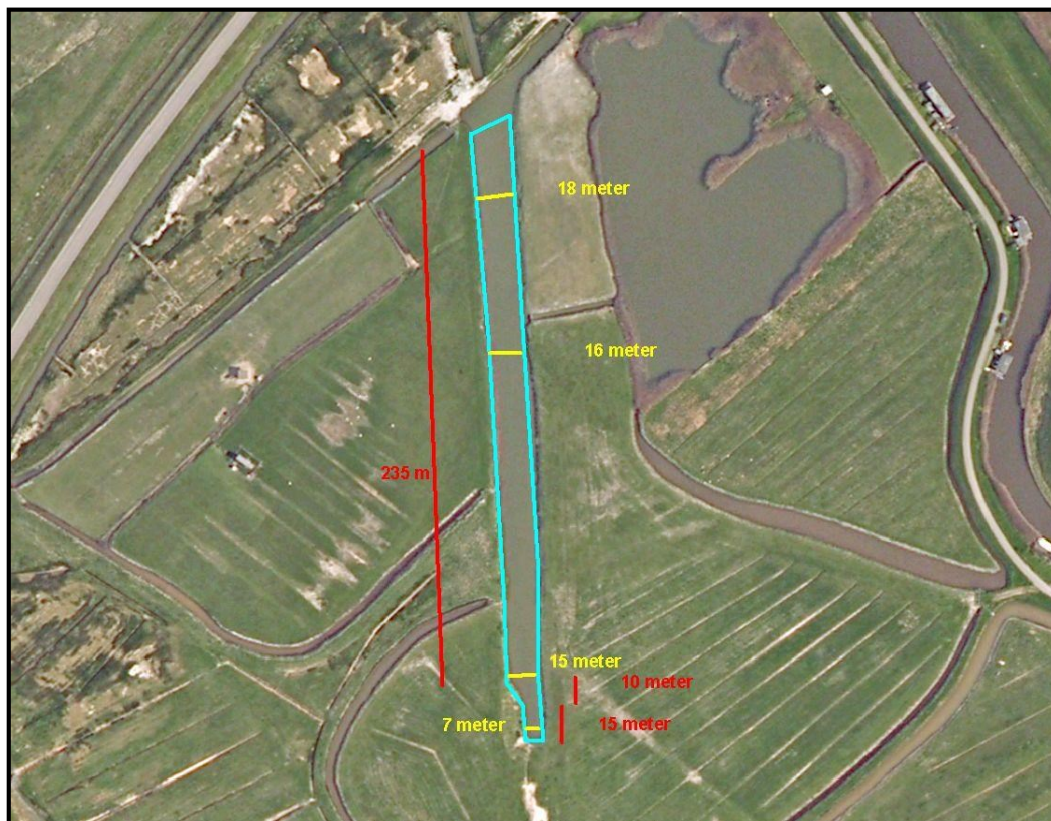

molen uit project Harger Molen

Het resultaat na uitvoering van het project Tankval (via een uitgekiende aanpak):

- a. de Tankval zorgt voor vernatting (= doel van Uitvoeringsregeling Water)*
- b. de Tankval blijft geschikt als rustplaats voor smienten*
- c. de Tankval is afdoende gesaneerd*
- d. de archeologische waarde van de Tankval is niet aangetast*
- e. de Tankval blijft in stand als cultuurhistorisch element*

afmetingen de Tankval

2. voorwoord

Via project *Tankval* zorgt Natuurmonumenten er voor dat het grasland rondom de Tankval (met lage natuurwaarde) een zeer aantrekkelijk vernatting met de hoge natuurwaarden van vochtig grasland krijgt. De nog hogere natuurwaarden van zilt grasland (met bij voorbeeld zulte en zeekraal) zijn zeker niet uitgesloten.

Het overschot aan zout water stroomt af naar de Leipolder en de Putten. Daarmee draagt het brakke water in de nieuw ingerichte Tankval bij aan het watersysteem van het Natura 2000-gebied *Abtskolk & de Putten*.

De sanering van de Tankval zorgt voor het oplossen van een milieuprobleem in Harger- en Pettemerpolder.

Marcel Groot, boswachter bij Natuurmonumenten heeft dit projectplan voor *Tankval* samengesteld. Hij gebruikte daarbij bijdragen van medewerkers van diverse partijen.

Marcel Groot actualiseerde dit projectplan *Tankval* in augustus 2017.

Het projectplan *Eilanden de Putten* van Cor ten Haaf is een zeer belangrijke bouwsteen bij dit rapport geweest.

Wie zijn wij?

Ecologisch en hydrologisch adviesbureau bestaat sinds 1984. Het is daarmee één van de oudste bureaus in zijn soort in Nederland. De oprichters, ecoloog Cor ten Haaf en hydroloog Theo Bakker, leerden elkaar kennen bij het breed opgezette landschapsecologische onderzoek TNO-duinvalleien. Daarnaast waren de partners werkzaam voor o.a. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Provincie Noord-Holland, o.a. als terreinbeheerder, vogelwachter, hydroloog en inventarisatiemedewerker.

Het bureau is bewust klein gebleven. We denken op die manier een constante en hoge kwaliteit te kunnen leveren. Ook willen we zelf betrokken blijven bij het opstellen en uitvoeren van natuurontwikkelingsplannen en het uitvoeren van onderzoek.

smient

grauwe gans

kolgans

dwerggans

vier doelsoorten Natura 2000-gebied Abtskolk & de Putten

het doel van dit rapport

Dit rapport over het project *Tankval* heeft drie doelen:

- in beeld brengen van het project
- bekijken welke knelpunten er zijn en wat de oplossingen daarvoor zijn
- achtergronddocument bij de aanvraag van vergunningen

Het besproken project *Tankval* zorgt voor hogere natuurwaarden in het grasland en in de sloten in de directe omgeving van de Tankval.

Daarnaast zorgt het overschot aan brak water na de herinrichting voor 'voeding' van het brakke watersysteem in Leipolder, onderdeel van Natura 2000 gebied *Abtskolk & de Putten*.

Via dit rapport wil Natuurmonumenten in beeld brengen welke zaken er bij de aanpak van het project *Tankval* spelen. De mogelijkheid om via dit project de natuurwaarden te vergroten is een belangrijk item in dit rapport. Het gaat daarnaast om financiering, cultuurhistorie, archeologie, watercompensatie, *Natura 2000* en het oplossen van een vervuilingsprobleem.

Ook de knelpunten komen aan de orde.

Deze notitie is bedoeld als achtergronddocument bij het aanvragen (door Natuurmonumenten) van de diverse vergunningen zoals Vergunning Wnb-wet, Watervedinging en Omgevingsvergunning.

Om het project *Tankval* vóór de uiterste opleverdatum (31 december 2017, de einddatum van *Programma Ruimtelijke Kwaliteit*) uitgevoerd te krijgen, is er voor project *Tankval* één heel belangrijk aandachtspunt: het tijdschema is heel erg krap.

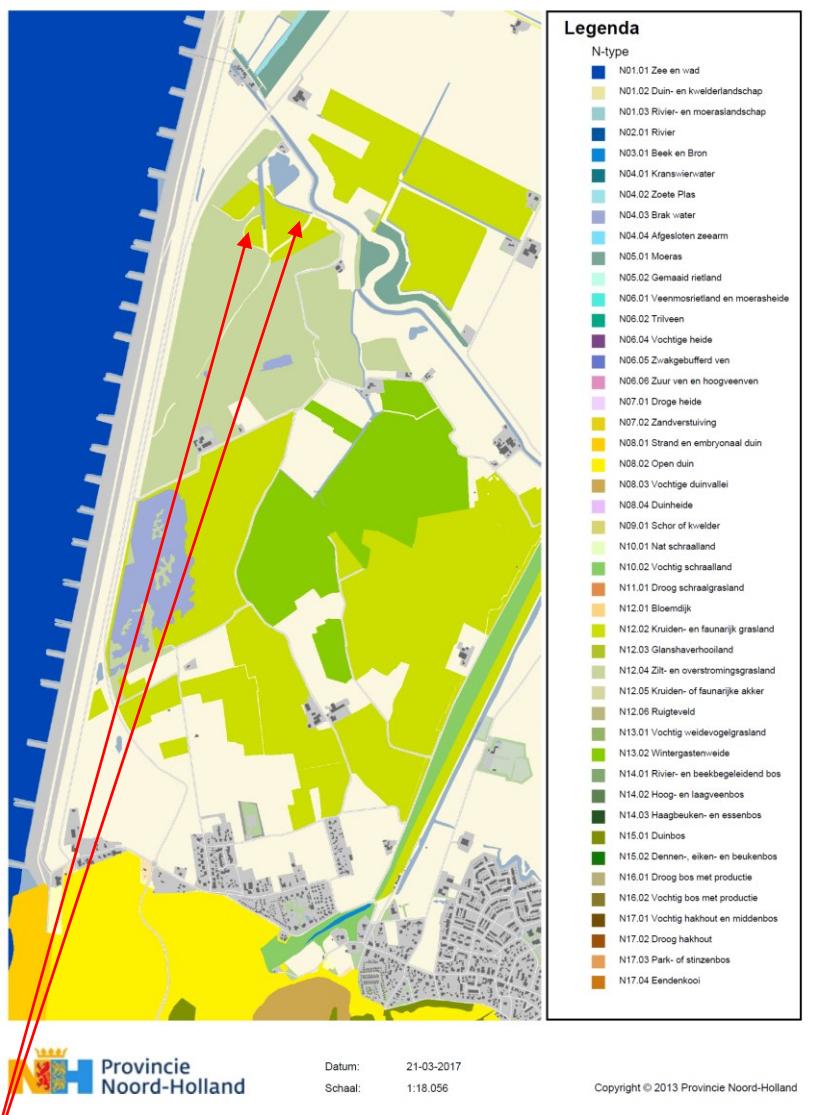
Enkele graslanden bij de Tankval waren eigendom van HHNK. In de *Samenwerkingsovereenkomst Natuurontwikkeling (oktober 2014)* was afgesproken dat HHNK de graslanden in het noordwesten van de *Harger- en Pettemerpolder* tegen agrarische waarde aan *Natuurmonumenten* verkoopt. Deze verkoop is begin januari 2017 afgerond.

Het projectplan *Eilanden de Putten* van Cor ten Haaf (2013) is een belangrijke bouwsteen bij dit rapport geweest.

HPP

natuurtypes huidig

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland

3. samenhang met Programma Ruimtelijke Kwaliteit

In samenhang met de aanpak van Zwakke Schakels stelt Provincie Noord-Holland via het Programma Ruimtelijke Kwaliteit financiën beschikbaar. Ook andere partijen, waaronder Natuurmonumenten, droegen financieel bij aan Programma Ruimtelijke Kwaliteit.

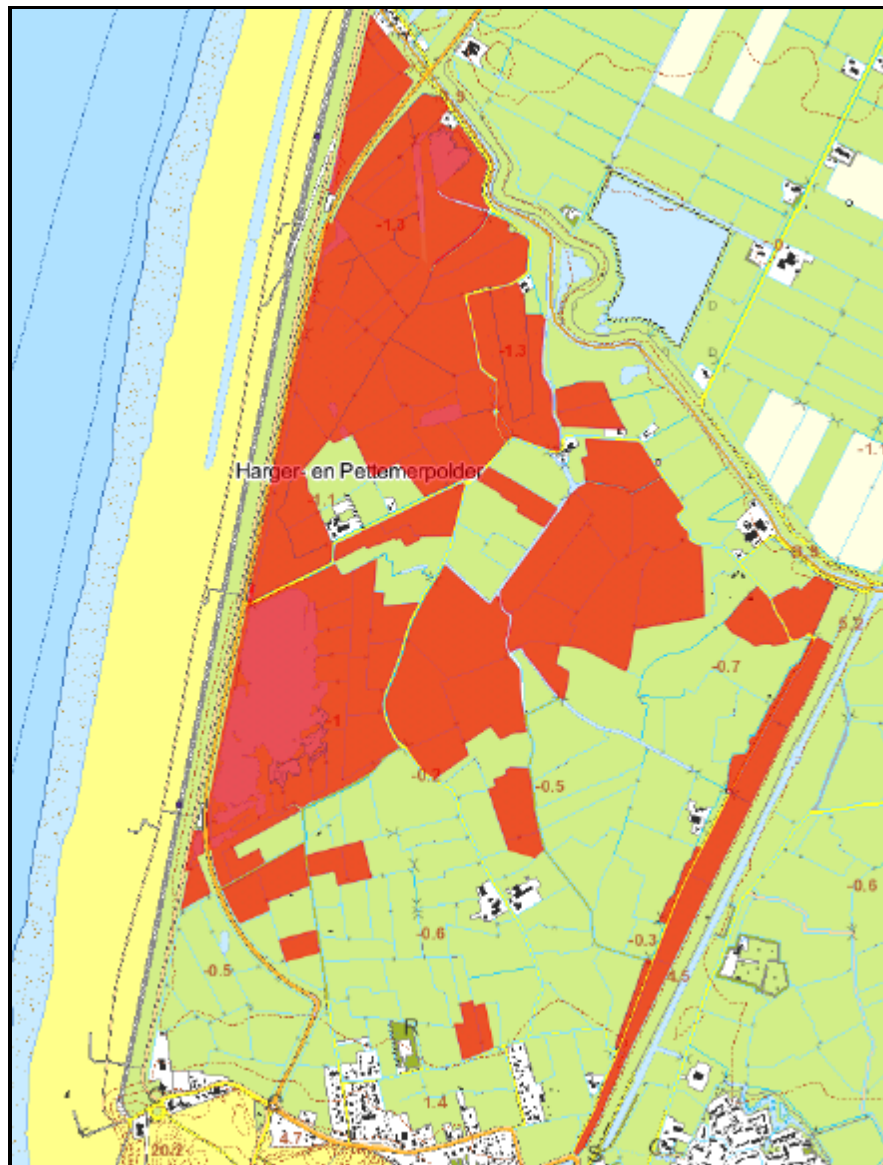
Provincie Noord-Holland heeft Natuurmonumenten gevraagd om het Programma Ruimtelijke Kwaliteit in Harger- en Pettemerpolder te trekken. Marcel Groot 'trekt' het deelproject Tankval.

Voor het partieel afdekken van de Tankval wil Natuurmonumenten grond gebruiken die vrijkomt bij plaggen in het kader van het project *Nieuwe Kleiputten* van Programma Ruimtelijke Kwaliteit. De voorbereidingen voor dat project zijn in volle gang.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is de verantwoordelijke instantie voor sanering van waterbodems. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is dan ook vroegtijdig betrokken bij het de plannen voor project *Tankval*.

zulte

NM-eigendommen in HPP (voorjaar 2017)

4. de omgeving

het gebied

Achter de Pettemer Zeedijk ligt een uniek stukje natuur: de Harger- en Pettemerpolder. De polder is ontstaan in de middeleeuwen.

Het is een van de laatste binnendijkse zilte gebieden in Nederland. Vermenging van zoet water uit de duinen en zout water uit zee zorgt ervoor dat er bijzondere planten groeien en zeldzame diersoorten verblijven en broeden. Zo zie je er in de winter smienten, wintertalingen en zelfs zeldzame dwergganzen. In de zomer zijn er kluten, visdiefjes, tureluurs, lepelaars, scholeksters en steenlopers. Er groeien bijzondere planten als zeekraal, schorrenkruid en zulte.

De Harger- en Pettemerpolder is een beschermd natuurgebied. Het gebied maakt onderdeel uit van de nationale en Europese natuurnetwerken zoals Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000.

Vereniging Natuurmonumenten heeft ongeveer de helft van het gebied in eigendom.

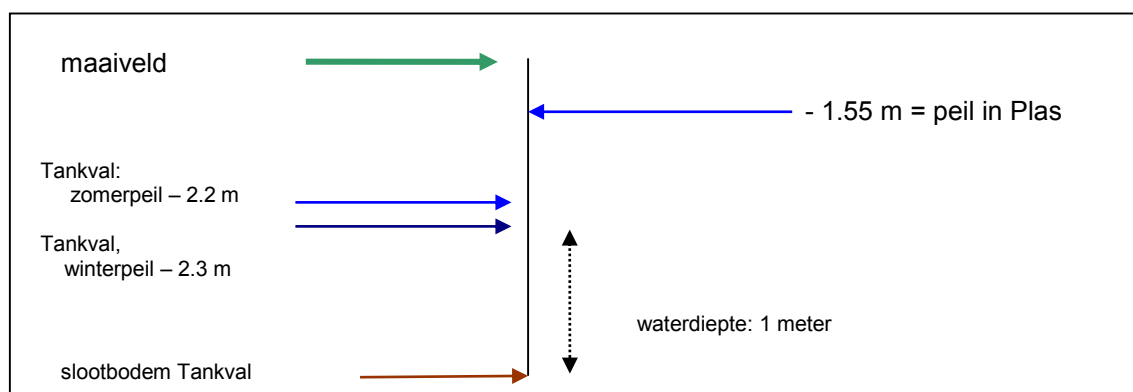
Tankval

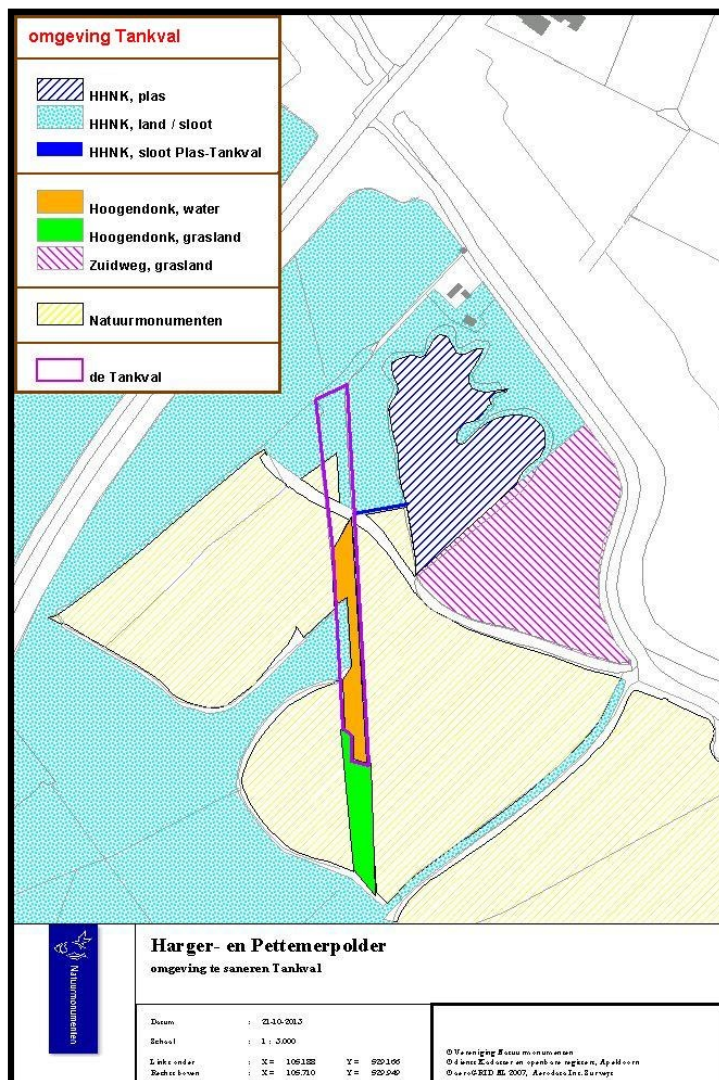
De Duitse bezetter heeft in de Tweede Wereldoorlog een Tankval in de Leipolder laten graven. Daarmee heeft de Tankval een grote cultuurhistorische betekenis.

De Tankval in de Harger- en Pettemerpolder is een diepe en brede, met water gevulde gracht met steile oevers die voor tanks en pantservoertuigen onmogelijk over te steken is. Tankvallen kunnen overigens ook betonnen bouwwerken langs en over de weg zijn, die met dynamiet kunnen worden opgeblazen om een eventuele invasie te vertragen. De bezetters legden soms ook andere soorten tankversperringen aan, zoals tankmuren of aspergeversperringen.

Na de Tweede Wereldoorlog is regelmatig afval in de Tankval gestort. Een deel van dit afval is puin, een deel is asbesthoudend materiaal. Het is niet te achterhalen wie verantwoordelijk was voor de stort van dit asbest.

Het winterpeil in de Tankval is -2,3 meter NAP, het zomerpeil is -2,2 meter. Het zomer- en winterpeil in de naastliggende plas is -1.55 meter. Het water in de naastliggende plas staat dus 's winters 75 centimeter hoger en 's zomers 65 centimeter hoger dan in de Tankval.

eigendomssituatie Tankval

per 2017

NM kocht HHNK-eigendommen in 2017

NM kocht 'Zuidweg' in 2016

NM is in vergaande onderhandeling met Hoogendonk

De Tankval zelf (het deel *binnen* de paarse lijn) is een brede sloot met hoge kanten. Een deel van de Tankval is eigendom van Natuurmonumenten, een ander deel was van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het HHNK-deel is ondertussen eigendom van Natuurmonumenten. Een klein deel van het slootgedeelte van de Tankval is eigendom van Hoogendonk. Hoogendonk is bereid om zijn deel te verkopen aan Natuurmonumenten.

De taluds langs de Tankval (de paarse lijnen) waren eigendom van de aanliggende eigenaren: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), Hoogendonk of Natuurmonumenten. Natuurmonumenten heeft de HHNK-eigendommen ondertussen in bezit. De aankoop van 'Hoogendonk' is ondertussen vergaand voorbereid.

De aankoop van 'Hoogendonk' gaat niet door als er geen oplossing voor het vervuilingsprobleem komt.

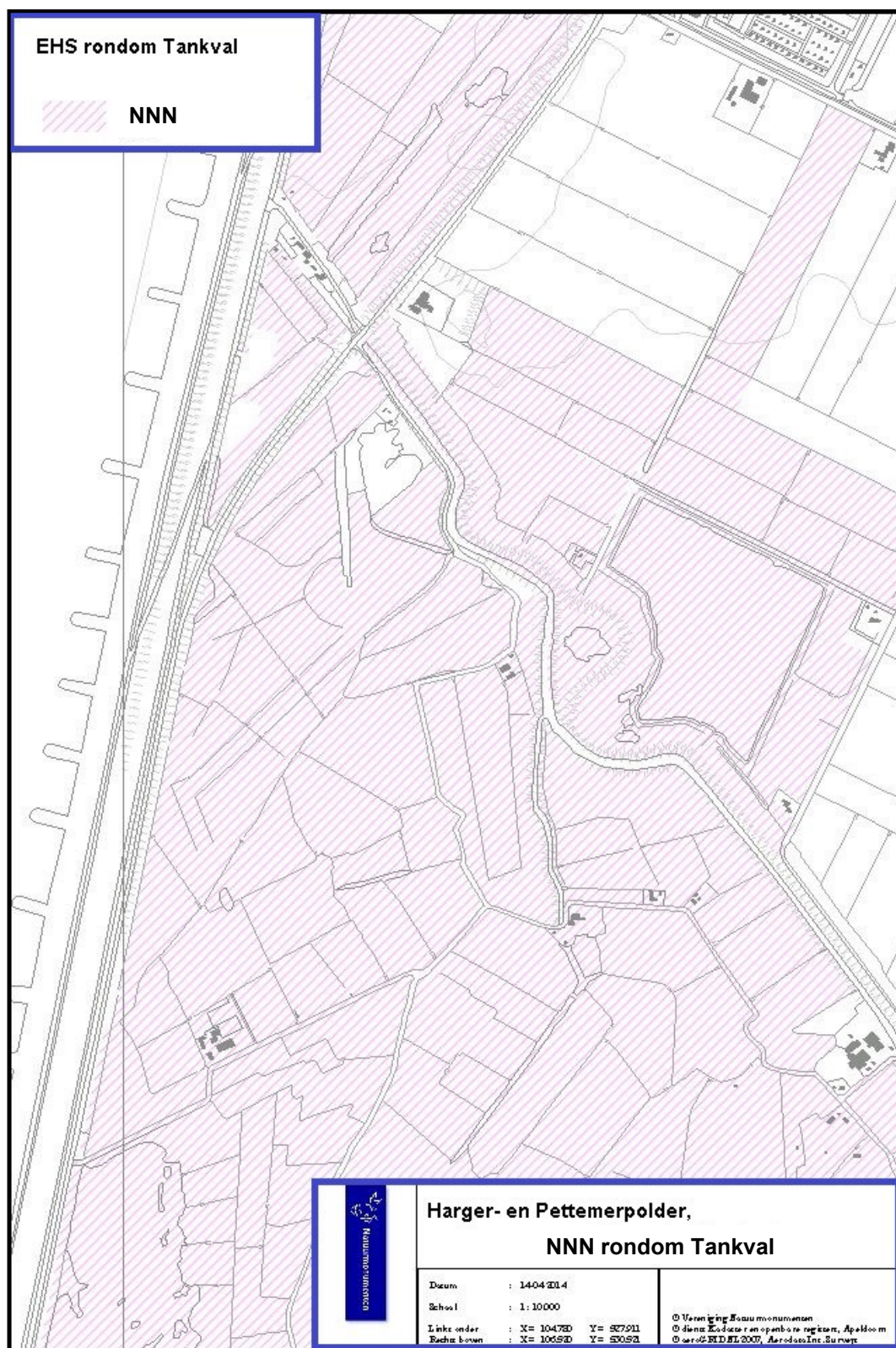
In de Leipolder zijn ook enkele andere, particuliere eigenaren. Op Hoogendonk na zitten deze eigenaren aan de rand van het deelgebied. De vernatting via project *Tankval* heeft geen invloed op de waterhuishouding op hun eigendommen.

extensieve begrazing met schapen in HPP

Tankval – NNN

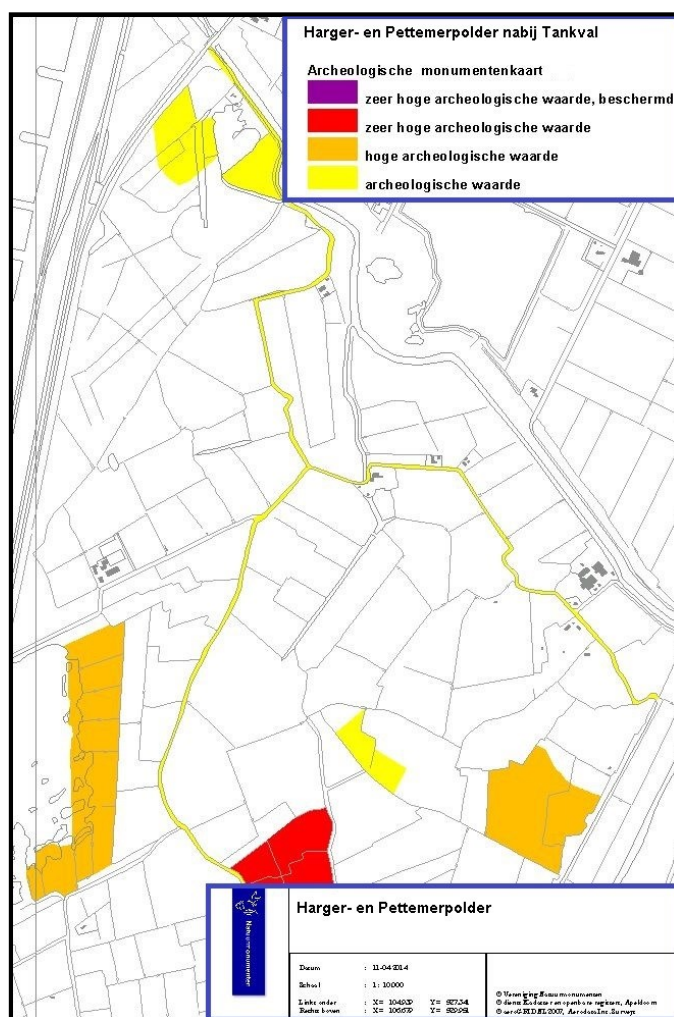
Project *Tankval* ligt in zijn geheel binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS).

Tankval – archeologie - cultuurhistorie

De middeleeuwse polderstructuur zorgt er voor dat de cultuurhistorische waarde van de Harger- en Pettemerpolder hoog is.

Project *Tankval* ligt binnen een gebied met *archeologische waarde*. Bij partieel dempen met grond gaan de archeologische waarden niet verloren. Het opzetten van het waterpeil is juist gunstig voor het behoud van archeologische waarden.

Tankval – Natura 2000

De Tankval en omgeving is onderdeel van het *Natura 2000* gebied *Abtskolk & de Putten*, dat is aangewezen voor vier vogelsoorten (dwerggans, grauwe gans, kolkans en smient). Dat betekent dat uitvoering van de inrichtingsmaatregelen in overeenstemming moet zijn met de voorschriften uit Natura 2000. Als dat niet zo is, dan moet er een ontheffing aangevraagd worden. Om dat te onderzoeken heeft Natuurmonumenten Bureau Ten Haaf & Bakker een Natuurtoets laten uitvoeren (zie hoofdstuk 8).

In verband met de invoering van de nieuwe Wet Natuurbescherming actualiseerde Natuurmonumenten deze Natuurtoets in 2017. De conclusies in de geactualiseerde Natuurtoets zijn dezelfde als de conclusies in de Natuurtoets van Bureau Ten Haaf & Bakker.

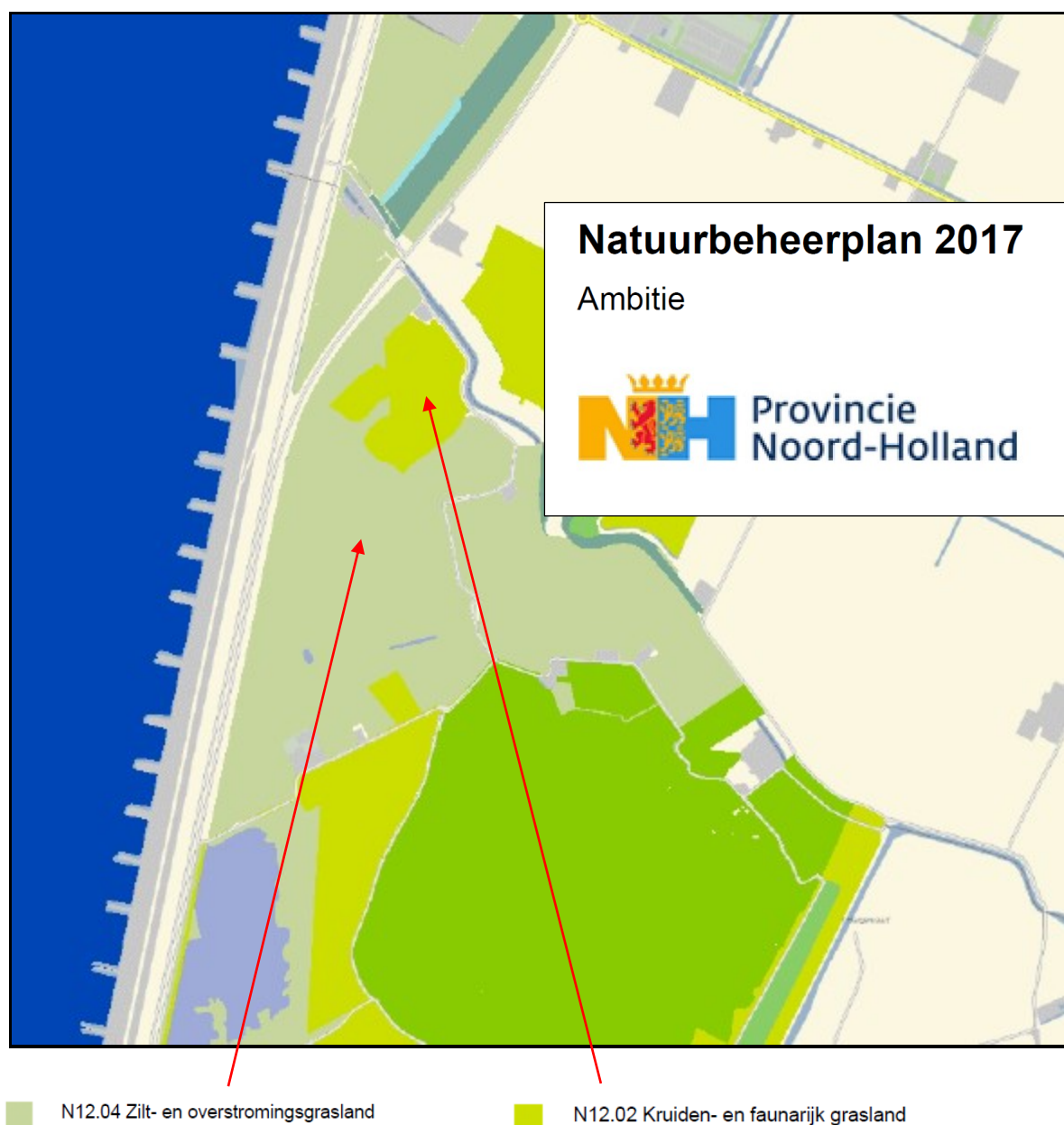

Tankval – Natuurbeheerplan 2017

Op de Ambitiekaart 2017 uit het Natuurbeheerplan 2017 van Provincie Noord-Holland staan de graslanden rondom de Tankval als *N 12.02 kruidenrijk grasland* of als *N 12.04 zilte graslanden* ingetekend.

Omdat het NNN-gebied is, ligt het in de bedoeling om alle graslanden rondom de Tankval om te zetten in natuurbeheer.

Natuurmonumenten ontvangt voor de NM-graslanden subsidie via SNL-n, behalve voor de recent aangekochte percelen (Zuidweg, HHNK).

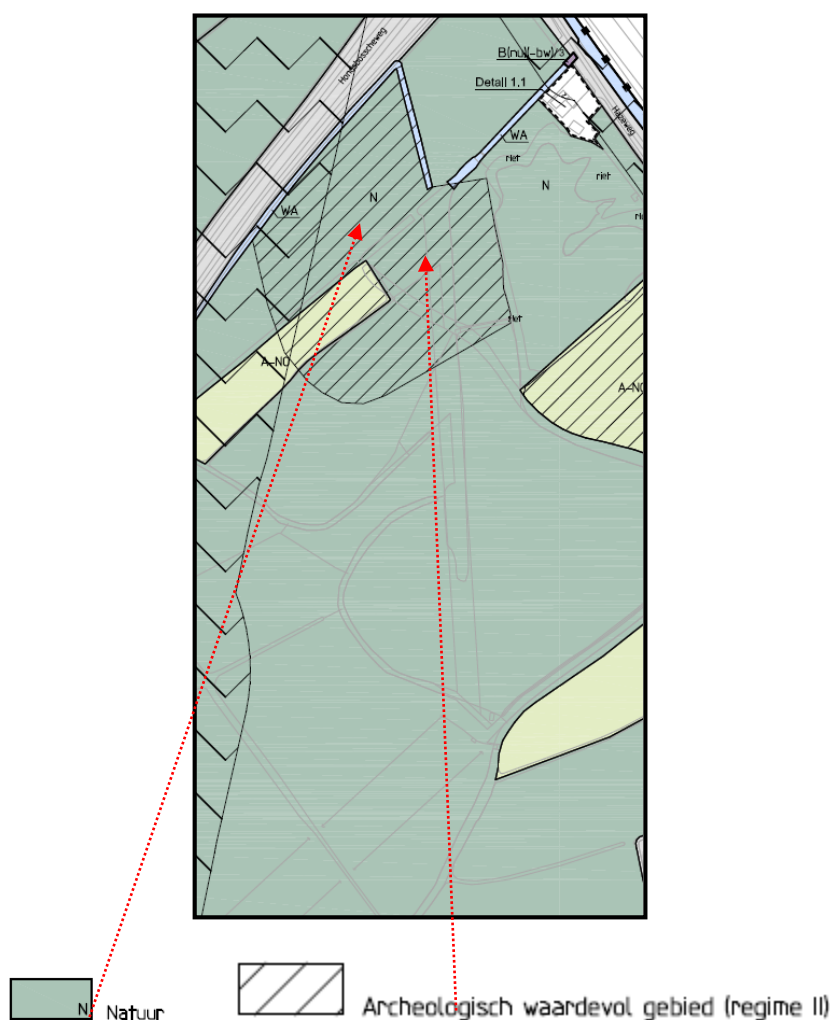
zulte, een kenmerkende plant voor zilt grasland

Tankval – Bestemmingsplan Gemeente Bergen

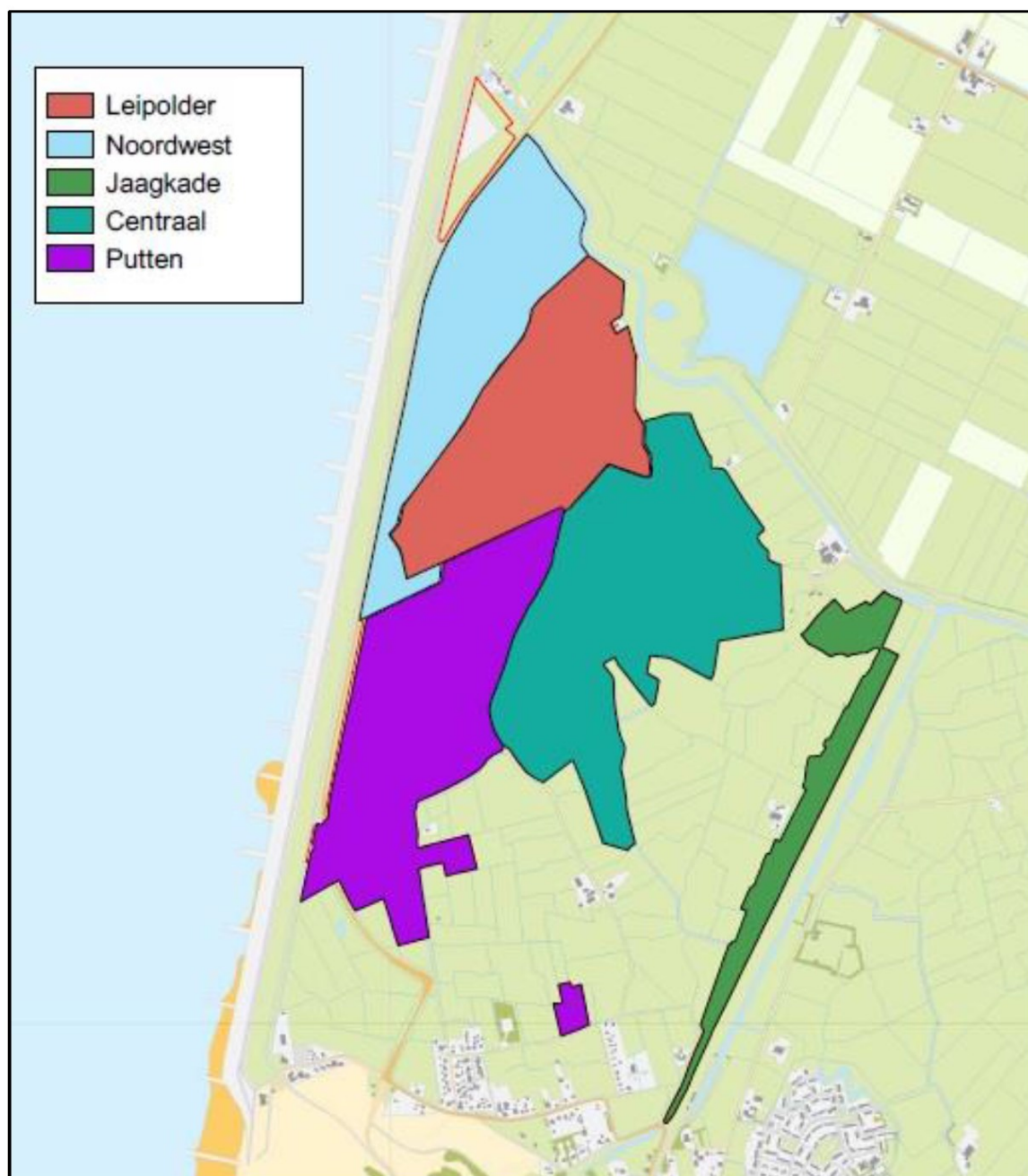
Gemeente Bergen heeft het bestemmingsplan Landelijk Gebied Noord in de openbare raadsvergadering van 7 juli 2011 vastgesteld.

In het Bestemmingsplan Landelijk Gebied Noord is het ruimtelijk beleid voor het plangebied verwoord, onderbouwd en vertaald in regelgeving in kaart en regels. Op basis van een analyse van het plangebied en van mogelijke ontwikkelingen binnen het plangebied zijn uitgangspunten geformuleerd voor de regelgeving. Het Bestemmingsplan is hoofdzakelijk consoliderend van aard. Inhoud is gegeven aan een regeling op basis waarvan de bestaande ruimtelijke karakteristiek en aanwezige natuurwaarden en landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het plangebied kunnen worden behouden zonder dat ruimtelijk aanvaardbare bouwinitiatieven of (beperkte) functiewijzigingen onmogelijk worden gemaakt.

In dat Bestemmingsplan is de Tankval en directe omgeving benoemd als Natuur.

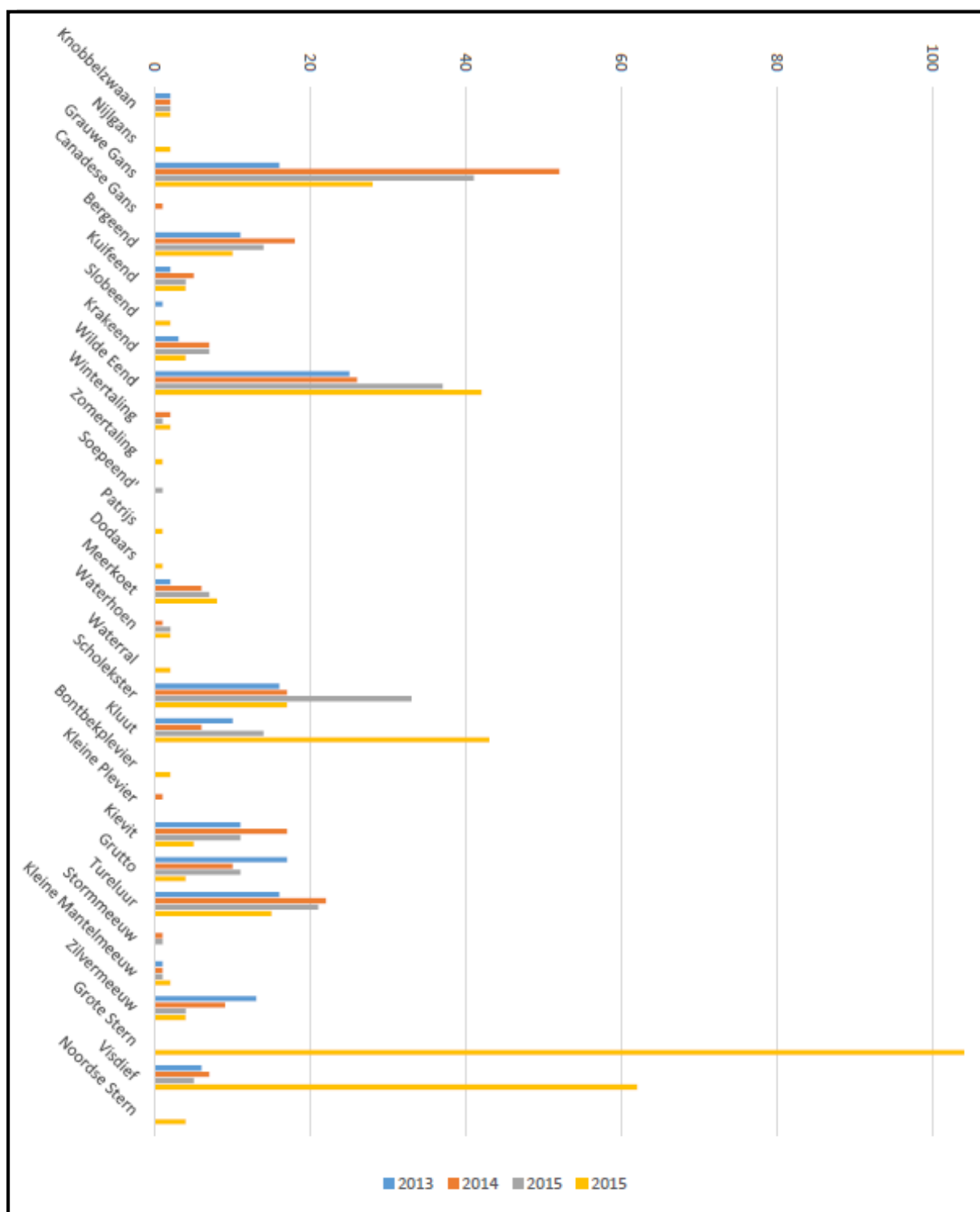
De Leipolder is onderdeel van het *Natura 2000* gebied *Abtskolk & de Putten*, dat is aangewezen voor vier vogelsoorten (dwerggans, grauwe gans, kolgans en smient). Dat betekent dat eventuele maatregelen in overeenstemming moeten zijn met de voorschriften uit *Natura 2000*. Als dat niet zo is, dan moet Natuurmonumenten een ontheffing aanvragen.

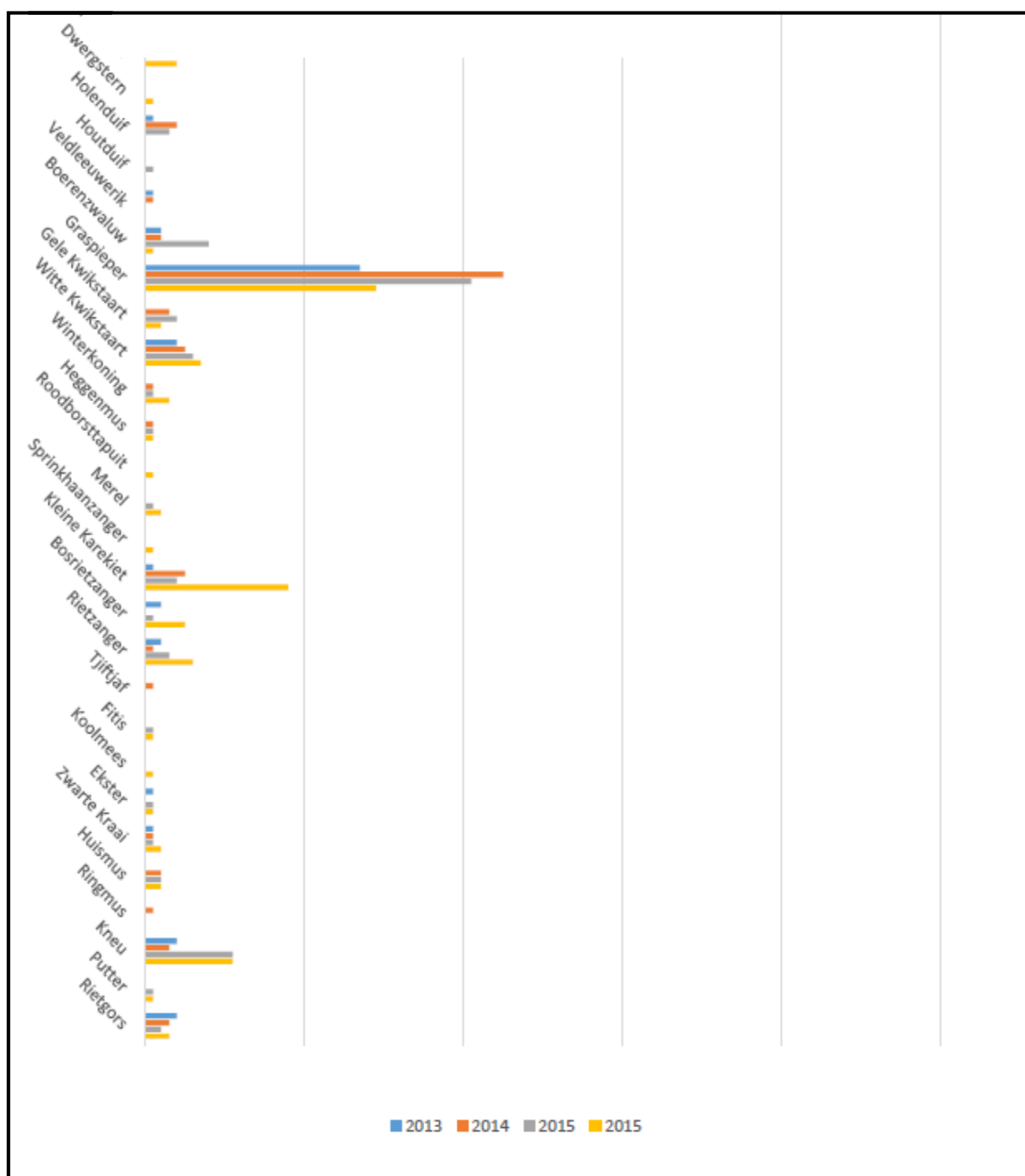

telgebieden broedvogels in HPP

broedvogels in HPP 2013-2016 (exclusief deelgebied Leipolder)

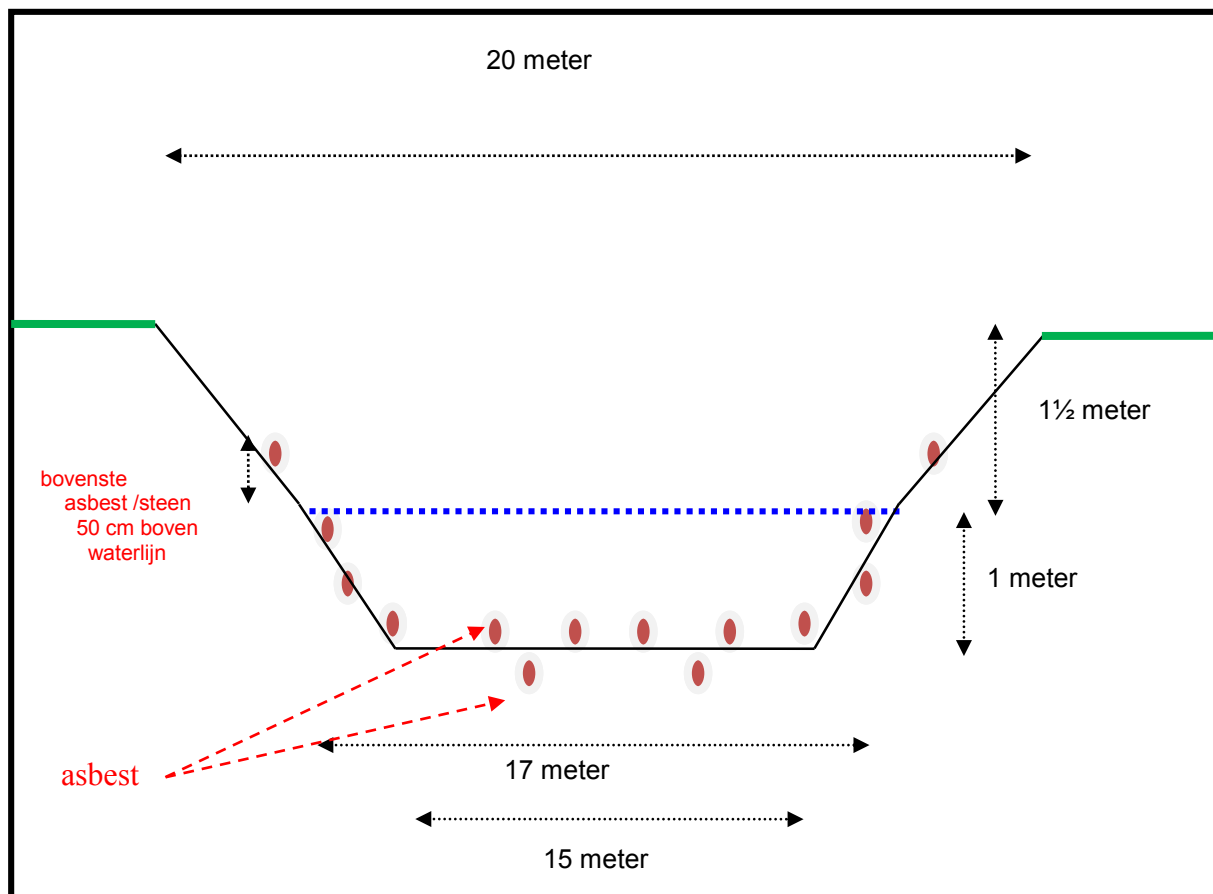
In 2013, 2014, 2015 en 2016 was er in de Harger- en Pettemerpolder een broedvogeltelling, op ruwweg de helft van de totale oppervlakte (zie kaartje op bladzijde 24).

5. doorsnede Tankval

Onderstaande tekening is een schetsmatige doorsnee van de Tankval, ter hoogte van het midden (zie kaartje op bladzijde 4).

dwergstern met jong in de Putten 2017 (foto Eric Menkveld)

	broedparen	
	2016	2017
grote stern	104	2.100
visdief	62	165
dwergstern	1	30
noordse stern	4	2
bontbekplevier	2	2
kluut	42	46
scholekster	3	6
zilvermeeuw	4	6
kleine mantelmeeuw	2	2
kuifeend	3	
stormmeeuw		2
kokmeeuw		150

broedvogels 2017 op eilanden in de Putten (aangelegd in 2015)

6. verbeteren watersysteem

Uitvoering van het project *Tankval* draagt bij aan het doel van de *Uitvoeringsregeling Water 2017*, het verbeteren van het watersysteem in Natura 2000-gebieden. Dat is ook een doel van Natuurmonumenten voor de Tankval.

Na aanleg van de grond dam aan de noordzijde van de Tankval is het via enkele eenvoudige aanvullende maatregelen mogelijk om de grondwaterstand op een blok rondom de Tankval (van circa 6 ha) flink te verhogen.

Op dit moment is er een sterke uitzijsing van water van dat blok rondom de Tankval (met een hooggelegen maaiveld) naar de sloten met een laag peil. Verhoging van het slootpeil van deze sloten remt de uitzijsing sterk af.

Door het verbinden van de heringerichte Tankval met enkele slootjes in de directe omgeving van de Tankval (via plastic pijpen op twee bestaande, te verhogen dammetjes) is het mogelijk om het slootpeil in deze slootjes circa 65 cm te verhogen. Daarmee wordt een behoorlijke oppervlakte flink vernat.

Het is daarnaast eenvoudig mogelijk om in deze slootjes een waterpeil met natuurlijk fluctuatie ('s zomers laag, 's winters hoog) te krijgen. Een natuurlijk waterpeil heeft een positieve invloed op de natuurwaarden.

Het hogere grondwaterpeil heeft geen negatief effect op de kwel in dat blok. Het te vernatten blok ligt namelijk zo hoog dat er nu geen brakke kwel optreedt.

Indien het lukt om het watersysteem goed in de vingers te krijgen (door bij voorbeeld greppels op het juiste moment dicht te zetten), dan is het mogelijk dat het vernatte deel gaat voldoen aan de normen voor zilt grasland (met de daarbij behorende nog hogere natuurwaarden).

Omdat de percelen van andere eigenaren op grote afstand van de Tankval liggen, zal vernatting van de graslanden rondom de Tankval geen 'natschade' voor de andere eigenaren opleveren.

grote sterns in de Putten (foto Eric Menkveld)

groen is gunstig,
rood is ongunstig,
geel is neutraal

	a niets doen	b afvoeren vervuiling	c afdekken taluds	d Tankval volstorten	e volstorten met overhoogte	f Tankval partieel dempen
definitieve oplossing						
kosten graven nieuw opp.water						
behoud Tankval						
ecologische risico's						
verlies zilt grasland						
kosten operatie						
voldoet aan BUS	nvt	nvt				
eindoordeel	geen oplossing	heel erg duur	niet afdoende	verlies zilt grasland	verlies zilt grasland	beste oplossing

uitslag studie van de mogelijkheden voor saneren van de Tankval

7. aanpak asbest

Dit hoofdstuk gaat over zes mogelijkheden voor de aanpak van de Tankval:

- 7.1 niets doen
- 7.2 verwijderen van verontreinigde grond en bagger
- 7.3 afdekken taluds met grond
- 7.4 dempen Tankval tot maaiveld
- 7.5 dempen Tankval / ophogen tot 1 meter boven maaiveld
- 7.6 partieel dempen

Het uitgangspunt is dat de slootbodem en de taluds over de gehele lengte vervuild zijn met asbest. Bij visuele inspectie van de taluds is op diverse plekken asbest gezien.

De eindconclusie van deze studie *partieel dempen is de beste methode* (zie ook bladzijde 30).

7.1 niets doen

Een deel van de Tankval is eigendom van Hoogendonk, een deel was van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (dat het verkocht aan Natuurmonumenten) en een deel is in bezit bij Natuurmonumenten.

Natuurmonumenten is zeer terughoudend bij de aankoop van vervuilde locaties. Daarom is het niet zonder meer mogelijk dat Natuurmonumenten het Hoogendonk-deel van de Tankval aankoopt. Met zulke aankopen zadelt Natuurmonumenten zich wellicht op met hoge saneringskosten, vaak (veel) hoger dan de agrarische waarde van een perceel.

Bij de (vergevorderde) onderhandelingen met Hoogendonk is afgesproken dat NM het Hoogendonk-perceel niet aankoopt als er geen afdoende oplossing voor het asbest-probleem komt.

Dat betekent dat er bij het niet doorgaan van de sanering een andere eigenaar in dit peilblok blijft. De aanwezigheid van een andere eigenaar (in dit geval Hoogendonk) levert problemen op bij het doorvoeren van eventuele peilwijzigingen. In het algemeen: andere eigenaren kunnen een peilwijziging lang tegenhouden, ook al vertegenwoordigen zij een relatief kleine oppervlakte.

Ook na aankoop van het perceel van Hoogendonk blijven er andere eigenaren in dit peilvak. Deze zitten echter aan de rand van het peilgebied. Dat betekent dat peilverhoging voor andere eigenaren geen 'natschade' oplevert.

Bij 'niets doen' loopt Natuurmonumenten het risico dat waterbeheerder HHNK eigenaar Natuurmonumenten verplicht om eens in de zes jaar baggerschouw in de Tankval uit te voeren. Bij zo'n opdracht zou de vrijkomende bagger direct naar een afvalverwerker moeten. Indrogen op het land of in een depot is vanwege de aanwezigheid van asbest niet mogelijk. Opgedroogde, gebroken asbest kan namelijk verwaaien, waardoor er kans is op asbestgerelateerde ziektes bij personen. Het afvoeren van de bagger bij verplichte baggerschouwen zorgt voor steeds terugkerende en onoverkomelijk hoge beheerkosten.

Bij 'niets doen' loopt Natuurmonumenten ook het risico dat een bevoegde instantie (Provincie, Gemeente) in de (nabije) toekomst Natuurmonumenten alsnog gaat verplichten om te saneren. Anders gezegd: bij 'niets doen' blijft sanering als een Zwaard van Damocles boven Natuurmonumenten hangen.

hek van project Harger Hek7.2

7.2 verwijderen vervuiling

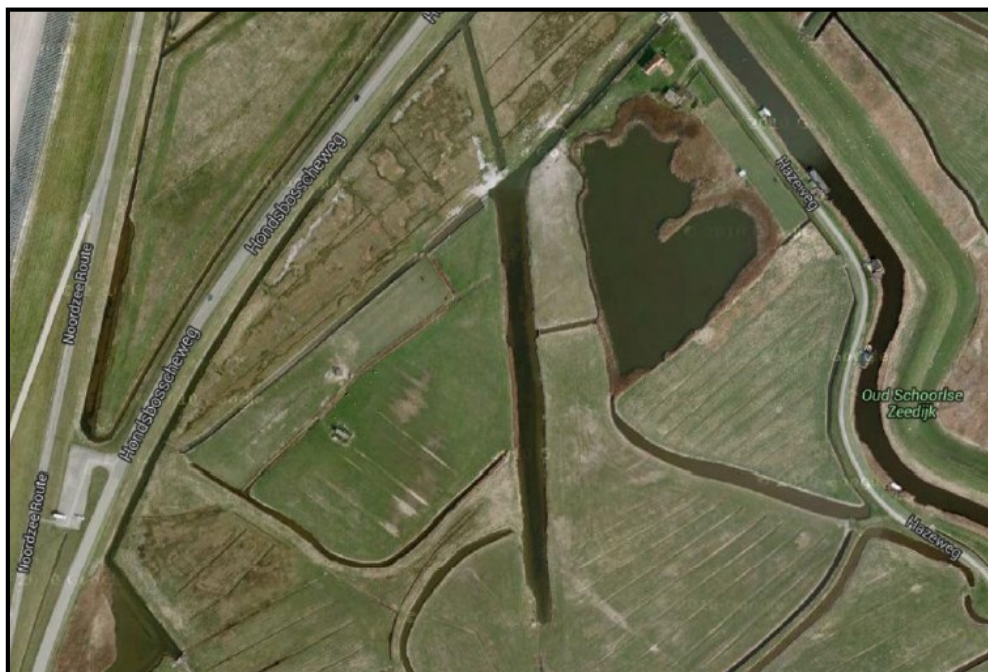
Omdat de bagger / grond uit de Tankval zwaar verontreinigd is, is afvoer naar een erkende locatie als Nauerna de enige optie.

Uitgaande van een saneergebied van 260 meter lang en 15 meter breedte op de bodem en een verontreinigde laag van 1 meter komt er circa 3.900 m³ verontreinigde bagger vrij. Daarnaast moet er één meter van de taluds afgegraven worden. Daarbij komt ongeveer 600 kubieke meter verontreinigde grond vrij.

Bij een soortelijke massa van grond van 1.500 kilo per kuub komt er ruim 6.750 ton vervuild product vrij. Bij een storttarief van 35 euro per ton is dat ruim 235.000 euro aan storkosten. De werkelijke storkprijs zou zo maar flink hoger kunnen zijn.

Bovenop de storkosten komen ook andere kosten zoals transportkosten.

*samengevat:
saneren door afvoer van de verontreiniging kost heel erg veel geld
en is dus geen optie*

project Jaagkade

7.3 afdekken taluds met grond

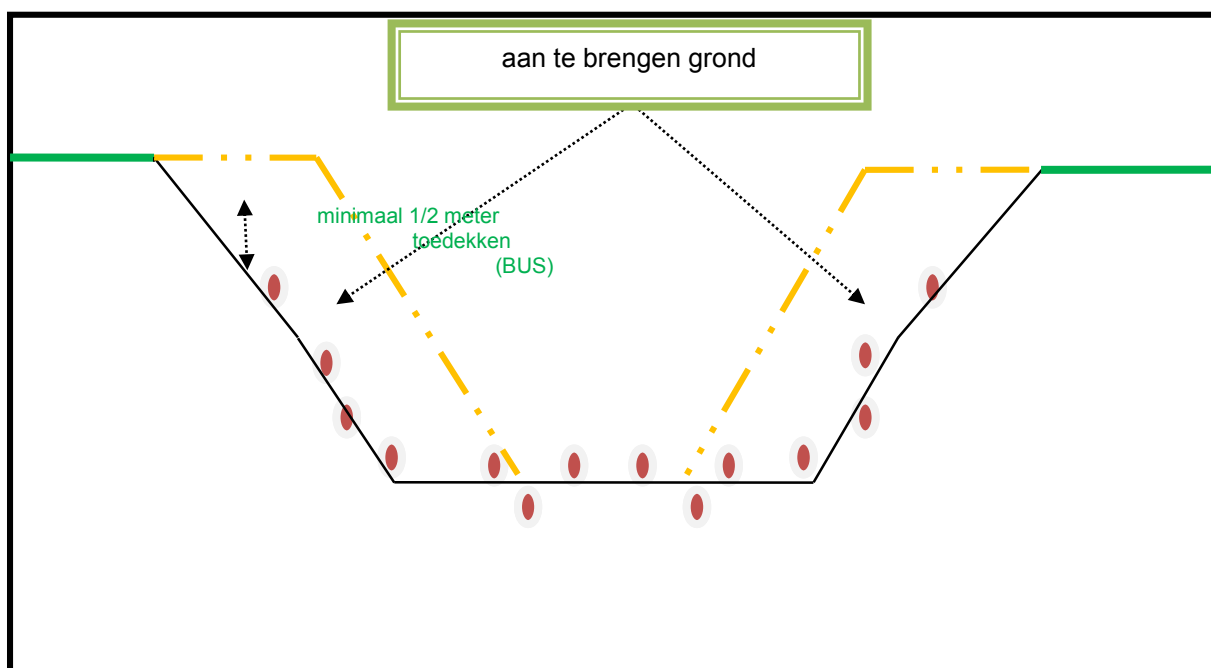
Bij een eerdere sanering in Harger- en Pettemerpolder (van een ander deel van de Tankval in 2011) accepteerde Provincie Noord-Holland de saneermethode 'afdekken via BUS'.

Het BUS is een landelijke uniforme regeling voor eenvoudige, gelijksoortige saneringen die in korte tijd afgerond kunnen worden. Naar schatting valt circa 60 procent van de saneringen onder BUS. Het doel van het BUS is het vereenvoudigen en versnellen van de bodemsaneringsprocedure, het verlagen van de kosten van bodemsanering en het verlagen van de uitvoeringskosten bij decentrale overheden. Bij BUS wordt de vervuilde grond afgedekt met minstens een halve meter schone grond.

Het is mogelijk om de vervuiling in de taluds af te dekken door een wal van ruim 0,5 meter grond tegen de taluds aan te zetten. Daarmee is de verontreiniging in de taluds voldoende gesaneerd.

Bij deze aanpak wordt de vervuiling op en in de slootbodem niet aangepakt. Deze vervuiling blijft na de aanvulling van de taluds bestaan.

Omdat het talud schuin is, is de breedte op hogere hoogte groter. Bij deze optie hoeft er dan ook geen vervangend oppervlaktewater te komen.

samengevat:

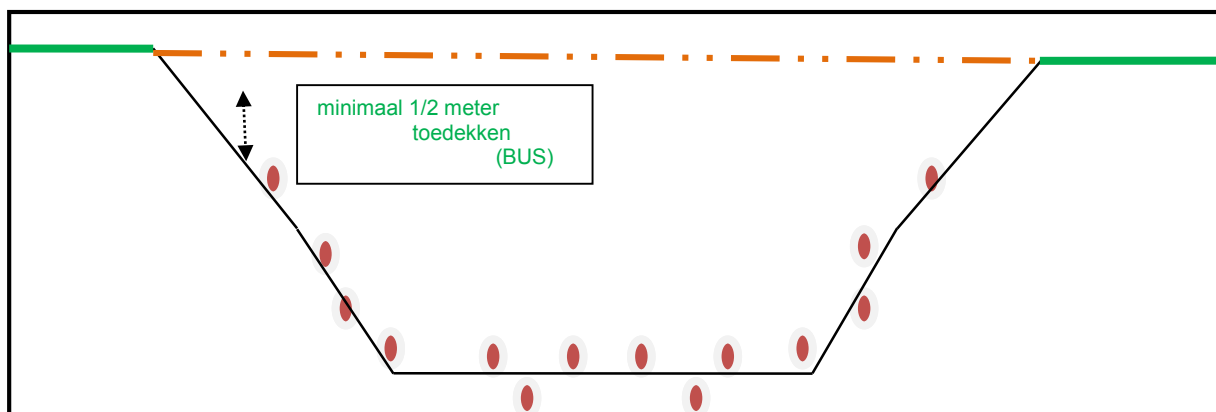
- *saneren door aanvullen taluds lost het probleem van de vervuiling in de taluds op*
- *het probleem van de vervuilde slootbodem wordt niet opgelost*
- *de cultuurhistorische Tankval blijft herkenbaar*
- *er hoeft geen nieuw oppervlaktewater te komen*

luchtfoto Tankval (linksonder), Plas (midden onder) en Abtskolk (midden)

7.4 dempen Tankval tot maaiveld

Bij een eerdere sanering in Harger- en Pettemerpolder (van een ander deel van de Tankval in 2011) accepteerde Provincie Noord-Holland de saneermethode 'afdekken via BUS'. Daarbij wordt de vervuilde grond afgedekt met minstens 50 centimeter schone grond. Als aangetoond is dat de sanering goed uitgevoerd is, verstrekt Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (ondertussen bevoegd gezag voor sanering van waterbodems) een zogenaamde BUS-verklaring.

Het *dempen* gebeurt met (schone) grond. De Tankval wordt afgevuld tot de huidige maaiveldhoogte rondom de Tankval.

Dempen van de Tankval (260 meter lang, op waterlijn gemiddeld 17 meter breed) betekent dat er circa 4.400 m² oppervlaktewater verdwijnt. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier staat dat alleen toe als er in hetzelfde peilvak vervangend water gecreëerd wordt. De grond die vrijkomt bij het graven van nieuw oppervlaktewater moet in deze optie elders in het gebied verwerkt worden.

Naast de verplichting die HHNK oplegt om nieuw oppervlaktewater te graven, is er bij deze optie voor de aanpak ook een andere, nóg zwaardere reden voor nieuw oppervlaktewater. In de winterperiode is de Tankval een slaapplek voor de smient. Andere ganzen lijken er minder gebruik van te maken. Dempen van de Tankval betekent in dat geval significant verlies van slaapplek voor de smient. Compensatie van dit verlies door het graven van nieuw water is vanuit Natura 2000 noodzakelijk.

Het graven van nieuw oppervlaktewater heeft nog een andere link met Natura 2000: door het graven van nieuw water gaat er grasland verloren, waardoor het voedselaanbod voor de overwinterende ganzen vermindert. Doordat er door het dempen van de Tankval nieuw grasland ontstaat, is er voldoende compensatie voor het verlies aan grasland door het graven van nieuw water.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier eist dat het graven van nieuw oppervlaktewater in hetzelfde peilvak plaatsvindt als waar er gedempt wordt. Dat betekent dat op de mogelijke locaties voor het nieuwe oppervlaktewater bijna altijd hoogwaardig zilt grasland is.

samengevat:

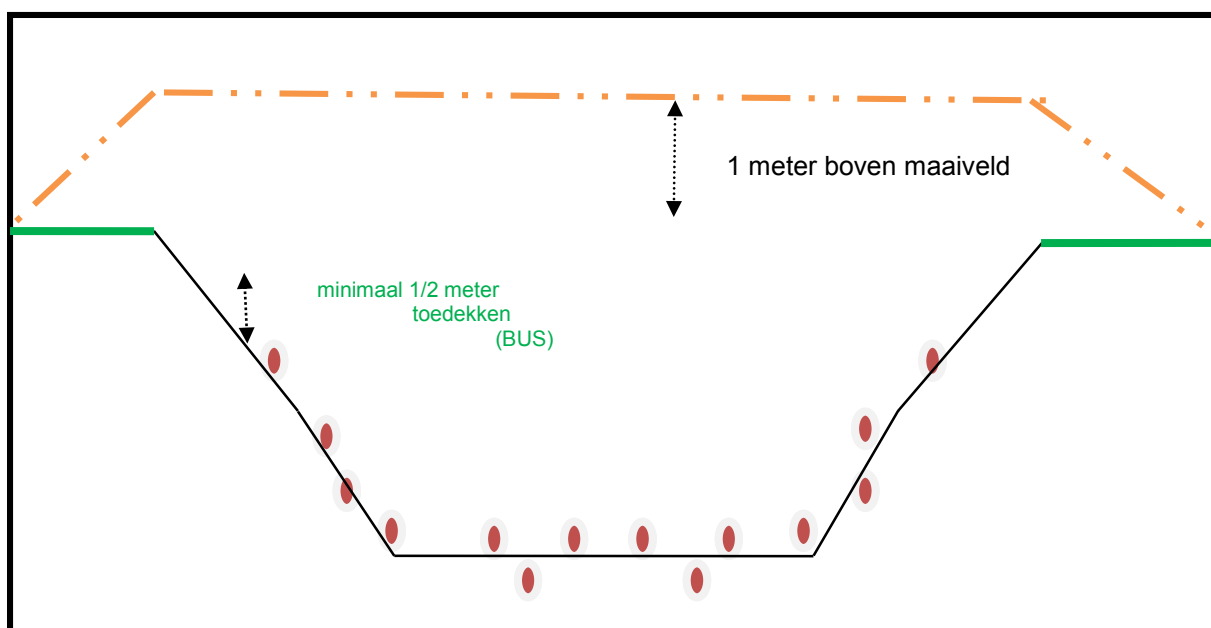
- *saneren door dempen lost het probleem van de vervuiling op*
- *door dempen verdwijnt de cultuurhistorische Tankval*
- *graven van nieuw oppervlaktewater kost geld*
- *graven van nieuw oppervlaktewater gaat ten koste van zilt grasland*

7.5 dempen Tankval met overhoogte

Deze optie is grotendeels hetzelfde als de voorgaande met dat verschil dat de vrijkomende grond bij het graven van het nieuwe oppervlaktewater bovenop de gedempte Tankval geplaatst wordt.

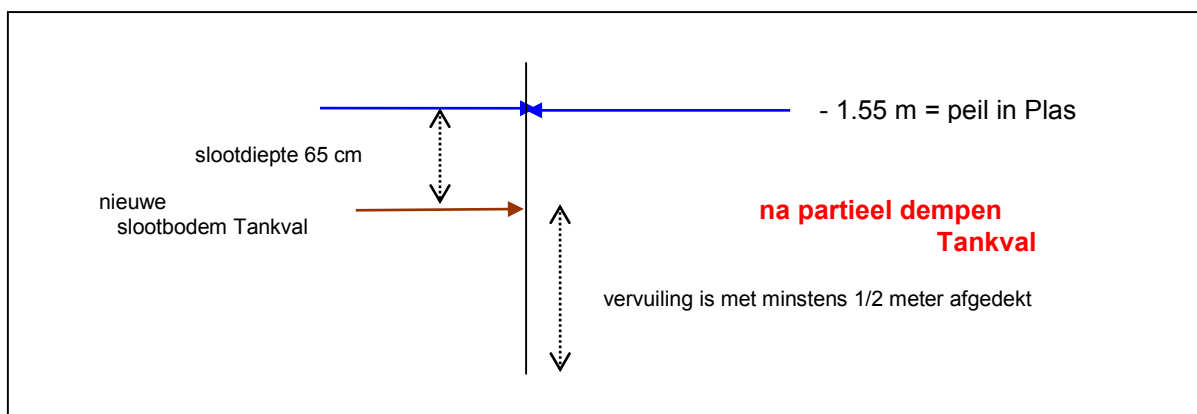
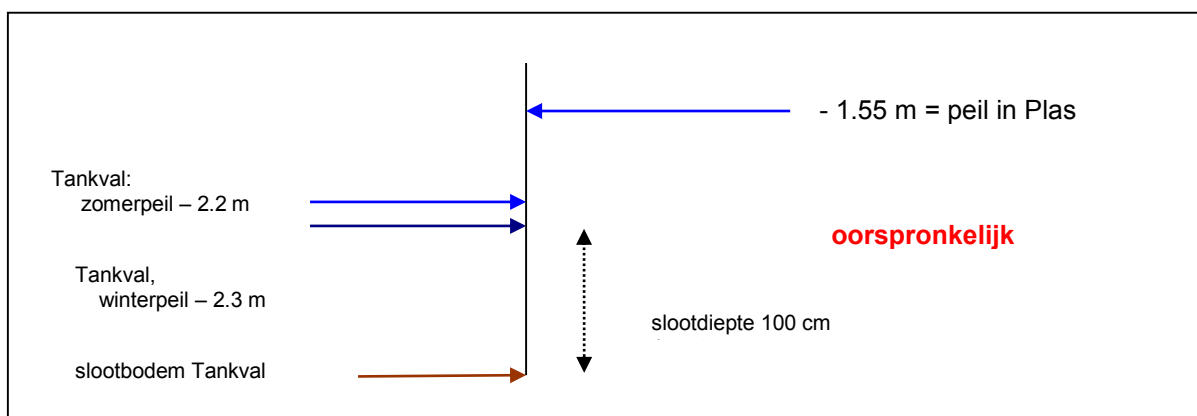
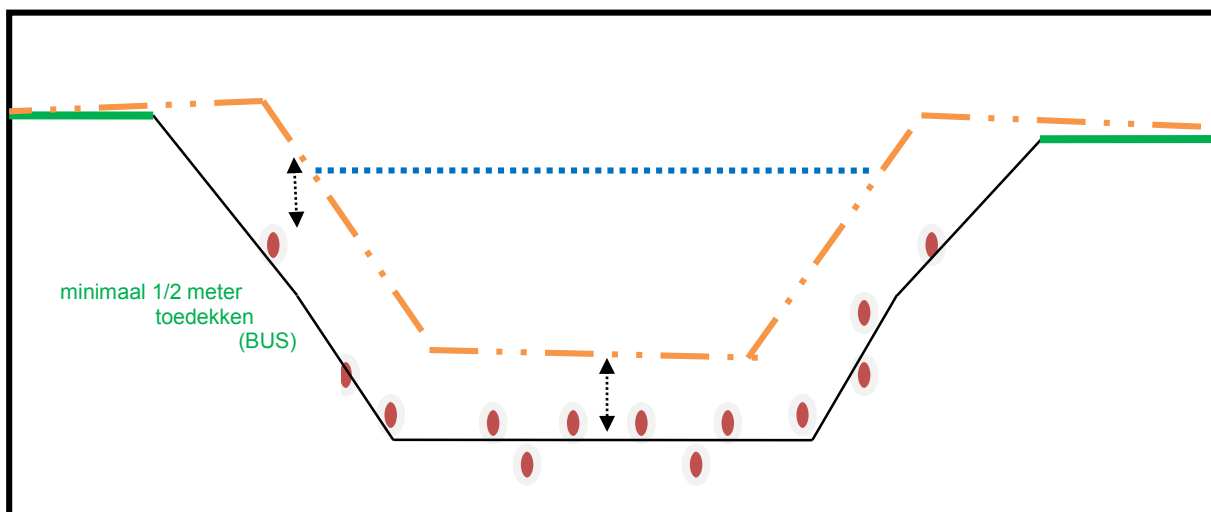
De voor- en nadelen van deze optie zijn bijna dezelfde als bij de vorige optie. Bij deze optie wordt de grond die vrijkomt bij het graven van nieuw oppervlaktewater verwerkt in de 'overhoogte'.

De verhoogd afgewerkte Tankval onderbreekt het weidse, cultuurhistorische patroon van de polder enigszins. Het sluit aan bij de verhoging die ontstaan is door het eerdere dempen van een ander gedeelte van de Tankval.

samengevat:

- *saneren door dempen met overhoogte lost het probleem van de vervuiling op*
- *door dempen verdwijnt de cultuurhistorische Tankval*
- *graven van nieuw oppervlaktewater kost geld*
- *graven van nieuw oppervlaktewater gaat ten koste van zilt grasland*

7.6 partieel dempen

Bij partieel dempen worden de taluds 'ingepakt' door er een wal grond voor te zetten. Daarnaast komt er ook een laag grond op de slootbodem. De breedte van de sloot na de herinrichting is gelijk aan de huidige breedte. Dat betekent dat er geen nieuw oppervlaktewater hoeft te komen.

Het grote voordeel van deze variant is dat het cultuurhistorische element de Tankval, zij het in iets gewijzigde vorm, zichtbaar blijft.

Ten oosten van de Tankval ligt een plas. Deze plas heeft al een hoog slootpeil. Het nieuwe peil in de Tankval sluit aan op dat peil. Dat betekent dat de houten stuw tussen Tankval en de plas kan vervallen.

Om het waterpeil hoger te kunnen maken, komt aan het eind van de Tankval een waterkerende dam met een kruinbreedte van ongeveer 6 meter breed. Bij deze dam komt ook een voorziening (in de vorm van een stuw of klepstuw) om overtollig water af te laten stromen naar het gemaal.

Omdat de breedte van de sloot ongeveer gelijk is aan de huidige breedte (omdat de slootkant schuin is, is de breedte op grotere hoogte groter), is er bij deze variant geen vermindering van oppervlaktewater. Dat betekent dat er geen nieuw oppervlaktewater hoeft te komen. Er hoeft ook geen vervangende afwatering voor de plas ten oosten van de Tankval te komen.

Ook de oppervlakte van de (veronderstelde) rustplaats voor smienten is in de nieuwe situatie nauwelijks kleiner.

Het slootpeil in de Tankval is nu -2.2 meter. Bij een slootdiepte van 1 meter en een ophoging met één meter grond ligt de slootbodem na het ophogen op -2.2 meter. Het slootpeil in de Plas is -1.55 meter. Dat betekent dat de 'nieuwe' Tankval 65 centimeter diep wordt (nu 100 cm diep).

Door het drastisch verhogen van het slootpeil in de Tankval komt er vernatting in de naaste omgeving van de Tankval. Dat is gunstig voor de natuurkwaliteit.

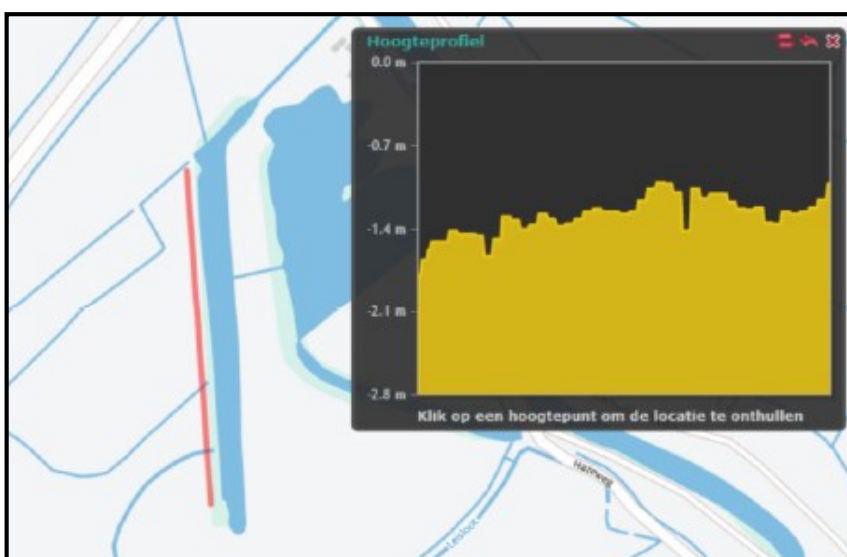
Bij de variant 'partieel dempen' is er een risico: als het de aannemer niet zou lukken om de aanwezige bagger door het opbrengen van grond gelijkmatig af te dekken met grond, dan wordt de vervuiling niet overal bedekt met minstens een meter. In die situatie zal Provincie Noord-Holland geen BUS-verklaring afgeven. Het gelijkmatig afdekken is dan ook een belangrijk aandachtspunt bij de verdere technische uitwerking.

samengevat:

- *saneren door partieel dempen lost het probleem van de vervuiling op*
- *door partieel dempen verdwijnt de cultuurhistorische Tankval niet*
- *geen graven van nieuw oppervlaktewater, dus geen verlies zilt grasland*

hoogtes dwarsdoorsnede Tankval

hoogtes westelijke kade Tankval

8 vooroverleg Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Voor sanering van waterbodems is Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier het bevoegd gezag. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is ook verantwoordelijk voor de Watervergunning.

In een vroeg stadium heeft Marcel Groot de eerste ideeën over de sanering met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier besproken. Al in maart 2014 is overlegd over het eerste concept van dit rapport. De opmerkingen van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn in dit rapport verwerkt. Ook later had Natuurmonumenten regelmatig overleg met HHNK.

Harger Molen

*radiomast in HPP
(in Tweede Wereldoorlog)*

9 natuurwetgeving

Natuurmonumenten vroeg Bureau Ten Haaf en Bakker om een beschrijving van de consequenties van de inrichting in relatie tot de Natuurbeschermingswet en de Flora en Faunawet.

In hoofdstuk 8 van het rapport *Harger- en Pettemerpolder, herinrichting Tankval* (april 2014) geeft Ten Haaf zijn conclusies en aanbevelingen (zie hieronder in blauwe kader).

In verband met de invoering van de nieuwe Wet Natuurbescherming heeft Natuurmonumenten deze Natuurtoets geactualiseerd. De conclusies en aanbevelingen van Ten Haaf zijn dezelfde als bij de door NM geactualiseerde versie.

8. Conclusies en aanbevelingen

Natura 2000

Uit deze bureaustudie blijkt dat de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied niet negatief beïnvloed worden door de herinrichting van de tankval, als de uitvoering plaatsvindt in de periode april t/m september.

Dit rapport dient, samen met het inrichtingsplan, te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Deze bepaald of er nader onderzoek moet worden uitgevoerd, dan wel een vergunning moet worden aangevraagd. Het bevoegd gezag is in dit geval de Provincie Noord-Holland.

Flora & Faunawet

Het voorkomen van Rugstreeppad, Bittervoorn en Kleine modderkruiper is niet zeker. Aangeraden wordt aanvullend onderzoek naar deze soorten uit te voeren. Dit onderzoek kan in de periode april-juni worden uitgevoerd. Als blijkt dat deze soorten in de tankval voorkomen moet ontheffing worden aangevraagd en een werkprotocol voor de uitvoering worden opgesteld. Verder kan uitvoering van het project in dat geval alleen in september worden uitgevoerd.

Wat betreft de Waterspitsmuis gaan we er vanuit dat deze in het gebied voorkomt. Hiervoor moet ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van E. L. & I. Verder worden m.b.t. deze soort eisen aan de inrichting gesteld (zie 7), waaronder uitvoering tussen september en maart.

Ook m.b.t. het voorkomen van broedvogels en pleisterende vogels worden eisen aan de uitvoeringsperiode gesteld.

Als geschikte uitvoeringsperiode blijft alleen de maand september over.

Verder moet worden voldaan aan de algemene zorgplicht t.a.v. in het wild levende dieren. Dit houdt o.a. in dat voorafgaand aan de inrichting, vissen, amfibieën en Zwanenmossels worden weggevangen en worden verplaatst naar het aangrenzende plasje (zie ook 7).

literatuurlijst

Harger- en Pettemerpolder, Inrichtingsplan op hoofdlijnen	Ten Haaf & Bakker	2005
de Putten, nieuwe vogeleilandjes	Ten Haaf & Bakker	2013
Kust op Kracht	www.kustopkracht.nl	
Beheerplan Natura 2000 Abtskolk & de Putten	Provincie Noord-Holland	
Bestemmingsplan Landelijk Noord	Gemeente Bergen	
Oriënterend bodemonderzoek	HB Advies	2014
Onderzoek Niet Gesprongen Explosieven	TA Survey	2016
Natuurbeheerplan 2014 / 2017	Provincie Noord-Holland	
Natuurtoets	Ten Haaf & Bakker	2014
update Natuurtoets	Jitske Esselaar	2017